

Interventies gericht op de geletterdheidsontwikkeling van jonge kinderen

Roel van Steensel

Vrije Universiteit (Stichting Lezen) en Erasmus Universiteit

Ouders spelen een belangrijke rol in de geletterde ontwikkeling.

Geletterde ouder-
kindactiviteiten

Wat ouders **doen** is
minstens zo belangrijk
als wat ze zijn.

Geletterde ouder-
kindactiviteiten

Wat ouders **doen** is
minstens zo belangrijk
als wat ze **zijn**.

Opleidingsniveau,
migratieachtergrond

Onderzoek naar geletterde
thuisclimaat in sociaal-
cultureel diverse groep
gezinnen.

Onderzoek naar geletterde thuisklimaat

Drie gezinsprofielen:

	Lezen/schrijven door ouders	Geletterde activiteiten met kind

Onderzoek naar geletterde thuisklimaat

Drie gezinsprofielen:

	Lezen/schrijven door ouders	Geletterde activiteiten met kind
Rijk klimaat	Veel	Veel

Onderzoek naar geletterde thuisklimaat

Drie gezinsprofielen:

	Lezen/schrijven door ouders	Geletterde activiteiten met kind
Rijk klimaat	Veel	Veel
Beperkt klimaat	Weinig	Weinig

Onderzoek naar geletterde thuisklimaat

Drie gezinsprofielen:

	Lezen/schrijven door ouders	Geletterde activiteiten met kind
Rijk klimaat	Veel	Veel
Beperkt klimaat	Weinig	Weinig
Kindgericht klimaat	Weinig	Veel

Onderzoek naar geletterde thuisklimaat

- Het **rijke klimaat** kwam vooral voor onder autochtone gezinnen en bij ouders met een hoger opleidingsniveau.
- Het **kindgerichte klimaat** kwam vooral voor onder gezinnen met een migratieachtergrond.
- Kinderen uit een rijk/kindgericht klimaat scoorden **beter op begrijpend lezen** in groep 3 dan kinderen uit een beperkt klimaat.

Onderzoek naar geletterde thuisklimaat

Dus: achtergrond zegt niet alles.

En: veranderlijke factoren lijken een deel van de (negatieve) invloed van onveranderlijke factoren te kunnen compenseren.

Nederlandse ouder-kindprogramma's

- Positieve korte-termijneffecten op verhaalbegrip en geletterd thuisklimaat.
- Op lange termijn doofden effecten op verhaalbegrip uit, op geletterd thuisklimaat niet.

- Wel effecten op de taalvaardigheid van peuters, maar niet op die van kleuters.

Effecten van ouder-kindprogramma's?

- **'Meta-analyse'** naar de vraag: welke typen programma's werken specifiek voor laagtaalvaardige gezinnen (hier: laagopgeleide en migrantengezinnen)?

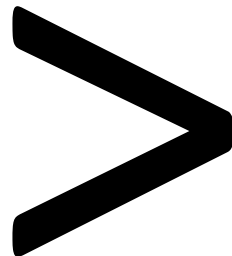
Meta-analyse?

Effectstudies

Experimentele groep:
Kinderen die meedoen
aan een programma

**Positief
effect**

Controlegroep:
Kinderen die niet meedoen
aan een programma

Meta-analyse?

Effectstudies

Experimentele groep:
Kinderen die meedoen
aan een programma

**Geen
effect**

Controlegroep:
Kinderen die niet meedoen
aan een programma

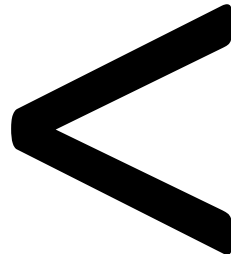
Meta-analyse?

Effectstudies

Experimentele groep:
Kinderen die meedoen
aan een programma

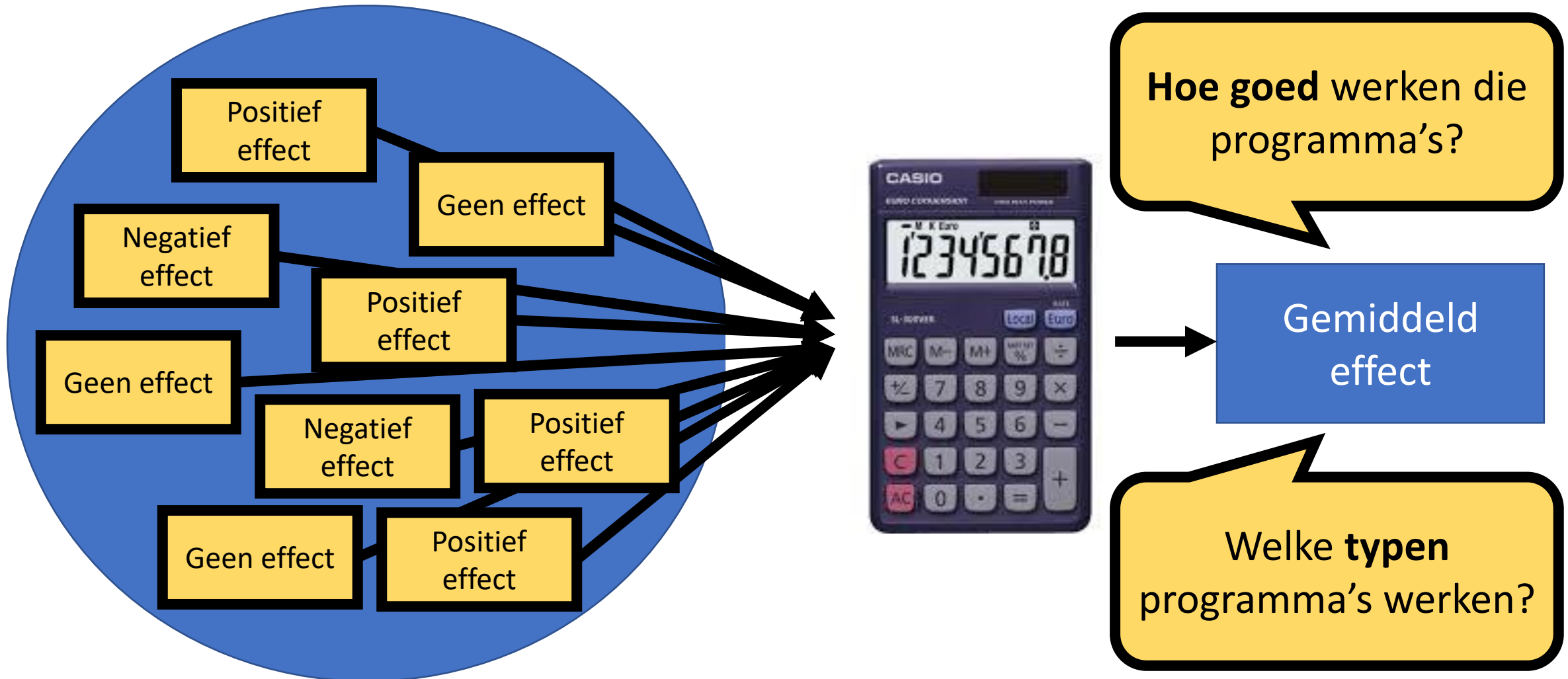
**Negatief
effect**

Controlegroep:
Kinderen die niet meedoen
aan een programma

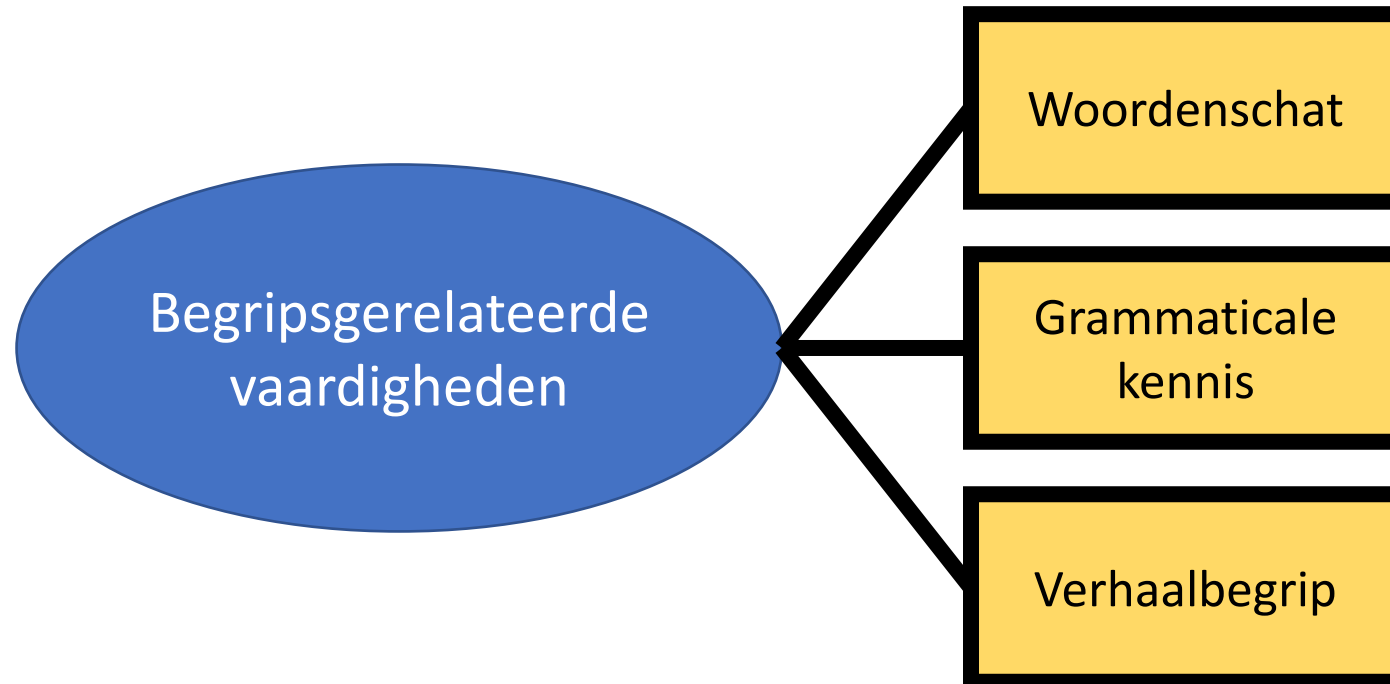
Meta-analyse?

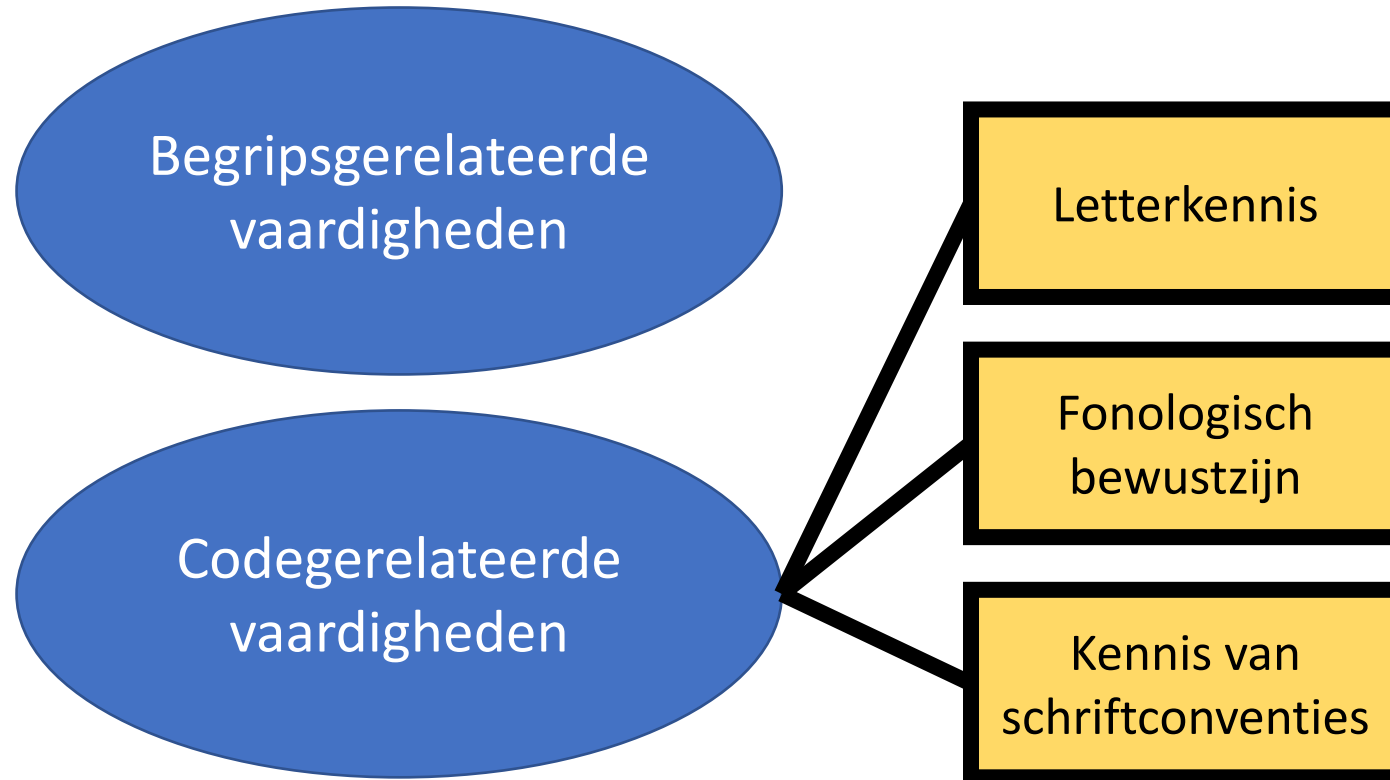
Meta-analyse

- Is zo'n meta-analyse nog nooit gedaan? Jawel, maar nog nooit **specifiek** voor kinderen van laagopgeleide en migrantenouders.

Wat vonden we?

Wat vonden we?

Wat vonden we?

Korte termijn

Begripsgerelateerde
vaardigheden

Codegerelateerde
vaardigheden

Lange termijn

Begripsgerelateerde
vaardigheden

Codegerelateerde
vaardigheden

Wat vonden we?

Korte termijn

Lange termijn

Effectgrootte: 0.51

Effectgrootte: 0.48

Positief, klein tot
middelgroot effect

Begripsgerelateerde
vaardigheden

Codegerelateerde
vaardigheden

Wat vonden we?

Korte termijn

Lange termijn

Effectgrootte: 0.51

Effectgrootte: 0.48

Ongeveer 4 punten hoger op de Cito-Taal voor Kleuters E2.

Begripsgerelateerde vaardigheden

Codegerelateerde vaardigheden

Wat vonden we?

Korte termijn

Effectgrootte: 0.51

Effectgrootte: 0.48

Lange termijn

Begripsgerelateerde
vaardigheden

Codegerelateerde
vaardigheden

Ongeveer 25 % van de kinderen is beter af als ze aan een ouder-kindprogramma meedoen.

Wat vonden we?

Korte termijn

Effectgrootte: 0.51

Effectgrootte: 0.48

Lange termijn

Effectgrootte: 0.09

Effectgrootte: 0.22

Respectievelijk 5% en 11% van de kinderen is beter af als ze aan een ouder-kindprogramma meedoen.

Wat vonden we?

Korte termijn

Lange termijn

Effectgrootte: 0.51

Effectgrootte: 0.09

Effectgrootte: 0.48

Effectgrootte: 0.22

Effecten lijken uit te
doven op langere
termijn, maar ...

Wat vonden we?

Korte termijn

Lange termijn

Effectgrootte: 0.51

Effectgrootte: 0.09

Effectgrootte: 0.48

Effectgrootte: 0.22

... lange-
termijneffecten zijn
nog maar beperkt en
niet goed onderzocht.

Dus ...

- Ouder-kindprogramma's lijken voor kinderen uit laagopgeleide en migrantengezinnen in elk geval op korte termijn positieve veranderingen in geletterde vaardigheden teweeg te brengen.
- Maar: welke soorten programma's werken het beste voor deze groep?
- Analyse van specifieke programmakenmerken.

Wat vonden we?

(1)

De effecten op begripsgerelateerde vaardigheden van **programma's die zich alleen op voorlezen richtten** waren groter (0.75) dan de effecten van programma's die zich (ook) op andere activiteiten richtten.

38% van de kinderen is beter af.

Wat vonden we?

34% van de kinderen is beter af.

(2)

De effecten op begripsgerelateerde vaardigheden van **programma's die zich alleen op geletterde vaardigheden richtten** waren groter (0.68) dan de effecten van programma's die zich (ook) op andere vaardigheden richtten.

Wat vonden we?

(3)

De effecten op beide vaardigheden van **programma's waarin alleen ouders thuis activiteiten deden** waren groter (0.54/0.59) dan de effecten van programma's waarin ook professionals in centra/scholen activiteiten deden.

27-30% van de kinderen is beter af.

Wat vonden we?

Mogelijk zijn deze programma's te 'schools'.

(3)

De effecten op beide vaardigheden van **programma's waarin alleen ouders thuis activiteiten deden** waren groter (0.54/0.59) dan de effecten van programma's waarin ook professionals in centra/scholen activiteiten deden.

Wat vonden we?

(4)

Interessant: programma's waarin de mogelijkheid was voor differentiatie in programma-aanbod lieten de **allergrootste** effecten zien (0.93).

47% van de kinderen is beter af.

Wat vonden we?

(5)

32-34% van de kinderen is beter af.

De effecten op begripsgerelateerde vaardigheden van **programma's waarin ouders of thuis of in centra/scholen werden getraind** waren groter (0.68/0.63) dan die van programma's waarin ze op beide locaties werden getraind.

Wat vonden we?

(5)

De effecten op begripsgerelateerde vaardigheden van **programma's waarin ouders of thuis of in centra/scholen werden getraind** waren groter (0.68/0.63) dan die van programma's waarin ze op beide locaties werden getraind.

Mogelijk geeft afwisseling te veel onrust.

Conclusie?

Met ouder-kindprogramma's kun je (op korte termijn) positieve effecten bereiken, **maar dat lukt beter als ze gefocust zijn.**

Beperkingen?

... het blijft lastig om zicht te krijgen op de allerlaagst opgeleide ouders.